

HEIDELAND, uitgeverij, gesticht te Beringen in 1945, van 1946 af te Hasselt gevestigd als uitgeverij en boekhandel.

Heideland was een uitvloeisel van de vroege naoor-

logse Katholieke Studentenactie (KSA). Zes van de acht stichtende leden waren (aspirant-)geestelijken: leraars aan de colleges van Beringen, Bree en Tongeren, studenten van het Grootseminarie te Luik en één professor van dat seminarie, de latere bisschop van Hasselt, Jozef Heuschen. Tot zaakvoerder werd Loe Nagels (geboren Haacht, 1923) aangesteld. In 1946 nam Heideland de boek- en papierhandel Ceysens aan de Grote Markt te Hasselt over en verhuisde de zetel van de jonge firma naar de provinciehoofdstad.

Vanaf het midden van de jaren 1950 lanceerde Nagels zich in grote en voor de Vlaamse uitgeverij belangrijke projecten. In 1956 verscheen het eerste deel van het *Pantheon der winnaars van de Nobelprijs voor literatuur*, een monumentale reeks, die het uiteindelijk tot vijftig delen bracht. In 1959 verscheen de eerste *Vlaamse Pocket*, bedoeld als een antwoord op de goedlopende Nederlandse reeksen. Onder de meer dan 250 titels, waaronder heel wat studies over (figuren uit) de V.B., waren de taalpockets het succesrijkst (van het ABN-woordenboek van **Hendrik Heidebuchel** verschenen twintig drukken met een totale oplage van 150.000 exemplaren). In 1962 verscheen de eerste titel in de reeks *Poëtisch erfdeel der Nederlanden*, met (uiteindelijk meer dan honderd) bloemlezingen uit het werk van Noord- en Zuid-Nederlandse dichters. Het was een initiatief van Nagels' medewerker **Marcel Beerten**, die van 1951 tot 1979 aan de firma verbonden was en er het literaire gezicht van hielp bepalen. Een derde pocket-initiatief, de *Vlaamse wetenschappelijke pockets*, gestart in 1963, strandde na twaalf nummers. Al die tijd bleef Heideland daarnaast literair werk publiceren (een twintigtal titels van **Gerard Walschap** bijvoorbeeld). Het zette een reeks *Heideland paperbacks* (met onder meer werk van **Albert Westerlinck**) en een *Bibliotheek voor literatuurwetenschap* op en gaf een tijdlang de *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften* van **Rob Roemans** en **Hilda van Assche** uit.

In 1971 verscheen het eerste van de 25 delen van de *Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie* (GNLE), in 1972 het eerste van de 15 delen van de reeks *Twintig eeuwen Vlaanderen*, een synthese van de Vlaamse geschiedenis in al haar aspecten. De belangrijke investeringen die met name voor de GNLE gedaan moesten worden, verplichtten Nagels in 1969 samen te gaan met de Antwerpse naamloze vennootschap *Orbis*, uitgever van het in 1919 opgerichte weekblad *Ons Land*. Uitgeverij Heideland werd omgedoopt tot Heideland-Orbis. De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Heideland bleef voortbestaan als boekhandel. Met het oog op nieuwe grote projecten (onder meer een twaalfdelige *Universele wereldgeschiedenis*) moest in 1975 andermaal naar kapitaal worden gezocht. Heideland-Orbis werd voor 100% eigendom van de naamloze vennootschap *Kluwer* te Deventer. In 1979 verliet Nagels wegens een meningsverschil

met de concernleiding Heideland-Orbis en plooiden zich terug op zijn boekhandel. Deze ging een eigen uitgavenprogramma ontwikkelen, naast dat van Heideland-Orbis. Wegens de verslechterende marktsituatie voor encyclopedieën werd het Limburgse Kluwerfiliaal in 1985 in sterk afgeslankte vorm overgebracht naar de Kluwervestiging in Deurne bij Antwerpen. De naam Heideland-Orbis werd nog even behouden, maar verdween dan geruisloos. Heideland zelf werd in 1987 failliet verklaard. Uitgeverij en boekhandel werden overgenomen door Concentra, uitgeefster van *Het Belang van Limburg*, maar na korte tijd opgeheven.

LITERATUUR: L. Simons, *Geschiedenis van de uitgeverij in Vlaanderen*, II, 1987.

LUDO SIMONS